


**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Філософський факультет**

**Кафедра релігієзнавства**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Заст. декана  
філософського факультету  
Дмитро НЕЛПА

  
«31» 08 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**


**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У  
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ  
для студентів**

галузь знань  
спеціальність  
освітній рівень  
освітня програма  
спеціалізація  
вид дисципліни

**03 Гуманітарні науки  
031 Релігієзнавство  
другий (магістерський)  
Релігієзнавство  
-  
обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Конотоп Людмила Григорівна, д.ф.н., професор, професор кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 20~~22~~/20~~23~~ н.р.  Маснікова І. «31» 08 2022 р.  
на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_ (\_\_\_\_\_) «\_\_» \_\_ 20\_\_ р.

**КИЇВ – 2021**

Розробники: *Конотон Людмила Григорівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри релігієзнавства*

Затверджено

« 26 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

*Євген* (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2

Голова науково-методичної комісії *Гриша* (Гриша МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

*Траншиговано на 2022-2023 н.р. Фір. № від 31.08.2022р*

*Маслікова Т.Т.*

*Гриша*

## ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – забезпечення стійкої системи знань про специфіку методологічних та методичних прийомів викладання філософії й релігієзнавства, що дозволить студентам розуміти головну мету викладання філософії й релігієзнавства, а також в період проходження практики правильно побудувати лекційні матеріали і матеріали до семінарських занять.

2. **Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**

До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** головні етапи та характеристики філософського та релігійного процесів; основні релігієзнавчі теорії та методи і методики релігієзнавчих досліджень, у т.ч. діалектичний метод, міждисциплінарний та ін.; основні релігієзнавчі поняття та категорії; основи історико-філософської теорії.

**Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ релігії, релігійних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії і класифікації релігієзнавства в процесі аналізу релігійних і соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, прогнозувати перспективи їх взаємовідносин із урахуванням особливостей перебігу релігійних процесів в умовах глобалізації;

Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно філософських, релігійних, культурних подій та явищ; використання іншомовних фахових культурологічних інформативних джерел.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна *«Методика викладання філософії та релігієзнавства у закладах вищої освіти»* знайомить студентів із основами релігієзнавчих досліджень, методологією та методикою викладання. Визначаються предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрями та проблематика сучасних проблем філософії й релігієзнавства. З'ясовуються соціокультурні засади релігійної діяльності та досліджується соціокультурна динаміка релігійного життя (традиційне, модерне та постмодерне суспільство), приділяється увага проблемам викладання філософії та релігієзнавства. Розглядаються принципи аналізу філософських і релігійних проблем. Пояснюється варіативність сучасних економічних культур, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних) на господарські відносини у межах національних та регіональних економік. Послідовно розглядаються особливості викладання філософії й релігієзнавства у вищих навчальних закладах (Україна, США, Велика Британія, Італія, Франція, Німеччина та ін.).

4. **Завдання (навчальні цілі)** – надати студентам цілісну систему теоретичного знання і практичних навичок щодо викладів із філософії та релігієзнавства, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології дослідження філософії й релігії культур шляхом їхньої типологізації. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних лекціях та семінарах, вміючи надавати неупереджену експертну оцінку дослідженим явищам та феноменам релігійного життя країн сучасного світу.

**Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:**

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.

ФК1. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.

ФК2. Здатність осмислювати релігію як соціальне явище, інтегрувати знання у сфері релігієзнавства та застосовувати їх у різних сферах суспільної діяльності.

ФК11. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у галузі гуманітарних наук, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК13. Вміння застосовувати знання методики викладання релігієзнавчих дисциплін у навчально-виховному процесі у закладах освіти.

### 5. Результати навчання:

*В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен*

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	<b>Знати:</b>			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи філософських і релігієзнавчих досліджень	Лекція, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, іспит	5
1.2	основну проблематику сучасних філософських та релігієзнавчих концепцій і теорій та критично осмислювати їх	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.3	принципи методології релігієзнавчих досліджень	Лекція, самостійна робота	Письмова робота, іспит	5
1.4	принципи методики викладання філософії і релігієзнавства, спільне та відмінне в цих принципах	Самостійна робота	Письмова робота, контрольна робота, іспит	6
1.5	загально професійні теоретичні основи методики викладання філософії й релігієзнавства; головні аспекти проблем філософії й релігії в Україні й світі	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.6	особливості сучасного релігійного простору в Україні та світі	Семінари, самостійна робота	Усна доповідь, іспит	14
	<b>Вміти:</b>			
2.1	інтерпретувати та репрезентувати в ясній формі зміст та специфічні особливості релігійного комплексу з позиції викладання релігієзнавчих дисциплін;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	5

2.2	самостійно готувати учбові та учбово-методичні матеріали до учбового процесу;	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді	10
2.3	користуватися в процесі викладання філософських і релігієзнавчих дисциплін базовими знаннями з історії культури, етики, естетики та ін.;	Семінар, Самостійна робота	контрольна робота, іспит	10
2.4	здійснювати експертну оцінку мотивів, норм, релігійних орієнтацій	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова робота	5
2.5	науково аналізувати соціально-значущі проблеми та процеси, використовувати головні положення та методи гуманітарних, соціальних та економічних наук;	Семінари, Самостійна робота	Іспит	5
2.6	готувати рекомендації та матеріали для консультацій представникам міжнародних релігійних організацій	Самостійна робота	Доповіді, дискусії	5
	<b>комунікація:</b>			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої релігієзнавчої літератури в підготовці до лекцій та семінарських занять	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, іспит	3
3.2	презентувати результати проведених релігієзнавчих досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Письмова робота, контрольна робота.	3
3.3	вести полеміку стосовно питань релігійних відносин в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом релігієзнавства.	Семінари	Письмова робота	3
	<b>автономність та відповідальність:</b>			

4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу з релігієзнавства, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, іспит	2
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язані із верифікацією результатів існуючих оприлюднених релігієзнавчих досліджень, та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Семінари, самостійна робота	Контрольна робота	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених релігієзнавчих досліджень і пояснень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, іспит	4

**6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)**

Результати навчання дисципліни	Результати навчання								
	1.1	1.2	1.3-1.6	2.1	2.2	2.4-2.5	2.6	3.1-3.3	4.1-4.3
Програмні результати навчання									
ПРН1. Оцінювати власну навчальну та науковопрофесійну діяльність, конструювати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку і професійного самовдосконалення.	+			+				+	
ПРН2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової й усної комунікації, в тому числі для наукового і професійного спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.		+	+			+			
ПРН3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного розв'язання складних задач у сфері релігієзнавства, дотримуватися правил академічної доброчесності			+				+		+
ПРН9. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань релігієзнавства до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	+							+	
ПРН13. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з релігієзнавства у закладах освіти		+		+					+

**7. Схема формування оцінки:**

**7.1. Форми оцінювання**

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе

оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

#### Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.5, 1.6, 2.1, 2.4, 2.6, 4.1, 4.3 – 25 / 40 балів
2. **Самостійна робота** (підготовка лекції на обрану тему (письмова робота)): РН – 1.3, 1.4, 2.4, 3.2, 3.3 - 5 / 10 балів
3. **Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.4, 2.3, 3.2, 4.2 - 6 / 10 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (підготовка лекції на обрану тему). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 60 балів
- в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

#### Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

**Іспит у письмовій формі** – РН 1.1, 1.3, 1.4, 1.6, 2.3, 2.5, 3.1, 4.1, 4.3 – 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

#### При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
<b>Максимум</b>	<b>60</b>	<b>40</b>	<b>100</b>

#### 7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі,	До теми: 2-4, 5, 6 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі	«5» x 5 = 25	«8» x 5 = 40

доповнення, участь в дискусіях	відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді		
Самостійна робота	До теми 1-5: <b>Самостійна робота</b> – підготовка лекції на обрану тему (письмова робота)	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
<b>Контрольна робота</b>	До тем 1-7	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
<b>Загальна семестрова оцінка</b>		36	60

### Критерії оцінювання:

#### 1. Аудиторна робота:

##### *Усна доповідь:*

8-7 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

6-5 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

##### *Доповнення / участь в дискусіях:*

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

#### 2. **Самостійна робота** (підготовка лекції на обрану тему) **та контрольна робота:**

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

7-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

5-4 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його



викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

### 7.3 Шкала відповідності:

<b>Відмінно / Excellent</b>	<b>90-100</b>
<b>Добре / Good</b>	<b>75-89</b>
<b>Задовільно / Satisfactory</b>	<b>60-74</b>
<b>Незадовільно</b>	<b>0-59</b>

### СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
<i>Частина 1. Методи і методики викладання філософії й релігієзнавства.</i>				
1	<b>Тема 1.</b> Мета і завдання курсу: викладання філософії й релігієзнавства як фактор розвитку суспільних процесів.	4		20
2	<b>Тема 2.</b> Сутність релігії як предмет навчальної дисципліни.	4	2	10
3	<b>Тема 3.</b> Структура та функції релігії як предмет навчальної дисципліни.	4	2	10
4	<b>Тема 4.</b> Світоглядна функція філософії й релігії. Дидактична і пізнавальна функції.	4	2	10
<i>Частина 2. Сучасні проблеми викладання філософії й релігієзнавства.</i>				
5	<b>Тема 5.</b> Проблеми викладання філософії й релігії: теоретичні та методологічні проблеми аналізу релігійної сфери, філософські та ціннісні аспекти викладання релігієзнавства, проблема співвідношення теоретичного і практичного знання.	4	2	10
6	<b>Тема 6.</b> Роль філософії й релігії в житті суспільства.	4	2	10
7	<b>Тема 7.</b> Прийоми вироблення оптимальної методології та методики вирішення сучасних проблем у філософії й релігії (поняття «проблемної лекції»).	2		10
8	<i>контрольна робота</i>	2		
	<b>ВСЬОГО</b>	<b>28</b>	<b>10</b>	<b>80</b>

**Загальний обсяг 120 год., в тому числі:**

**Лекцій – 28 год.**

**Практичні – 10 год.**

**Консультації - 2 год.**

**Самостійна робота – 80 год.**

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

### *Основна:*

- 1.Гудінг, Д., Леннокс, Дж. Людина та її світогляд: для чого ми живемо, і яке наше місце у світі / Девід Гудінг, Джон Леннокс.[ Груповий перекл. зрос. зі звіркою з англ. оригіналом під заг. ред. М.А.Жукалюка]. – К.:Українське Біблійне Товариство, 2007. – Т.1 – 416 с.
- 2.Конотоп Л.Г. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна. Вісник Національного авіаційного університету. - Серія: Філософія. Культурологія. 2020. №1 (31). С.21-25. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/14820>
- 3.Конотоп, Л.Г. Концепт і концептуалізація: методологія дослідження культури й релігії. – Л.Г.Конотоп. – Вісник НАУ, - Збірник наукових праць.- Серія: Філософія. Культурологія. - №1(35).-2022. – С.11 – 14.
- 4.Конотоп Л.Г. Компаративне релігієзнавство: методологія і методи дослідження. Вісник Національного авіаційного університету. - Серія: Філософія. Культурологія. 2019. №2 (30). С.18-21. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/14366>
- 5.Конотоп Л.Г., Райда К.Ю. Теоретико-методологічні проблеми релігієзнавства.- Рекомендовано Міністерства України як навчальний посібник для ВНЗ.- Слов'янськ,2007 – 228 с.
- 6.Dewey J. Experience and Nature Open Court, London, — 486 с. — Режим доступу: <https://archiYe.org/details/experienceandnat029343mbp>
- 7.Dewey J. Theory of Valuation - Chicago Un. Press, Chicago, — 84 с. — Режим доступу: <https://archive.org/details/theoryofYaluatio032168mbp>
- 8.Durkheim E. L'education morale/ E. Durkheim. – Paris. – 1998. – P. 3 – 69.
- 9.Huntington, S.P. The Clash of Civilizations and Remaking of the World Order. – Harvard University Press, 2001. – P.10 – 65.

### *Додаткова:*

- 10.Luckmann, T. The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge. Berger, P.L. - Doubleday & Company, New York, 2000.-348 p.
11. Niebuhr, R. Theologian of Public Life, ed. by L.Rasmussen. / Reinhold Niebuhr. L., 2021. – P. 45 – 89.
12. Webinar. HarvardUniversity. Breaking the Conservative Monopoly on Religious Liberty Elizabeth Reiner Platt Pages: 13-26 Published online 30 November 2022 [Abstract](#) | [Full Text](#) | [References](#) | [PDF \(172 KB\)](#) | [EPUB](#)
13. Freedom of Religion or Belief and Freedom of Expression Marie Juul Petersen Pages: 40-48 Published online: 30 November 2022 [Abstract](#) | [Full Text](#) | [References](#) | [PDF \(135 KB\)](#) | [EPUB](#)

